

Luuu Metsanduskool

PUITTAIMEDE PALJUNDAMINE

II

POOKIMINE 1

Koostas: Andro Otsus

Luuu 2005

1.1. Paljundamine juurevõsudega.

Juurevõsuks nimetatakse võrset mis on tekkinud taimel allpool mullapinda oleval juurel asuvast lisapungast. Juurevõsu annavad, hõbepappel harilik ja virgiinia toomingas, harilik lumimari, harilik sirel, läikiv hõbepuu, paljud enelad, äädikapuu jt.

Palju juurevõsu tekkib pärast juurte vigastamist näiteks mullaharimist.

Juurevõsud eraldatakse emataimest terava labidaga lüües, lubamatu on taime väljatõmbamine, nii vigastame liigselt juuri.

1.2. Paljundamine põõsaste jagamise teel.

Jagamiseteel saab paljundada selliseid lehtpõõsaid mis hargnevad allpool mullapinda. Põõsas kaevatakse välja ja jagatakse kirve või kääridega nii et igale harule jääb juuri. Võrseid kärbitakse. Iga põõsaosa istutatakse puukoli ja kasvatatakse iseseisev taim.

1.3. Paljundamine pookimisega

Pookimise (vääristamise) all mõistetakse pookimisajale ja –viisilevastavate lõigete tegemist poogendile ja pookealusele ning nende omavahelist kokkusobitamist ja ühendamist.

Bioloogilisest seisukohast on pookimine kahe taime looduslike omaduste vegetatiivne ühendamine. Mõnikord ühendatakse rohkem kui kahe taime looduslikud omadused.

Pookimisega paljundatakse viljapuid ja ka ilupuude ja –põõsaste sorte ja vorme nii näiteks püramiid- ja keravorme, lõhis-, kirju- ja punaselehelised ning täidisõielisi vorme, samuti roose, elulõngu ja sireleid.

Pookimist teostatakse juhul kui:

- a. on tarvis säilitada klooni mida teiste meetoditega paljundada ei saa
- b. poogitud isendid on elujõulisemad
- c. sorti vaja kiiresti paljundada
- d. kiirendada taime kasvu ja seemnete valmimist
- e. vanade puude noorendamisel
- f. taimede kahjustatud osade taastamisel
- g. külmakindluse tõstmiseks (roosid, pöögi punaseleheline vorm –h pöök, ameerika pärn – h. pärn, *Picea pungens f. argenta* – h kuusk, kolmehõlmaline mandlipuu – ploomipuu)
- h. haiguskindluse tõstmiseks

Alusteks kasutatakse 2 – 4 aastasi koolitatud seemikuid või pistoksi ja haljaspistikuid.

Dekoratiivse vormi iseärasustest või taime kasvatamise otstarbestolenevalt poogitakse kas juurekaelale, juurekaelast vedi kõrgemale ning rippoksaliste ja keravormide puhul tüvele, maapinnast 1 - 2 m. kõrgusele.

Ükskõik millist pookimistehnikat kasutatakse tuleb arvestada järgmisi nõudeid:

- a. alus peab poogendiga biokeemiliselt sobima

- b. poogendi kambium peab olema tihedas kontaktis aluse kambiumiga
- c. pookoksi tuleb varuda sobival aastaajal. Poogendi pungad peavad olema pookimise ajal puhkeolekus ning pung peab olema hästi arenenud.
- d. Kohe peale pookimist tuleb haavad hermeetiliselt sulgeda et vältida liikset aurumist ja haigustekitajate sattumist taime.
- e. Pärast pookimist vastav hoolitsus

Pookimisviisid võib jaotada kahte rühma: 1. silmastamine, mille puhul poogendiks kasutatakse ainult ühte pungaga koos kooretükikesega ja väikse puiduosaga või ilma; 2. oksastamine, mille puhul poogendiks on (1) 2 – 4 pungaga võrseosa.

2.10.1. Silmastamine

Silmastamist teostatakse ajal mil koor on lahti meie oludes on see juuli teine pool kuni augusti lõpuni. Sell perioodil võib olla ka olukordi kui koor on kinni siis see on enamasti tingitud põuast või madalast temperatuurist.

Silmastatakse uinuva pungaga mis alustab kasvu järgmisel aastal, silmastamiseks ei sobi õiepungad. Silmastamiseks varutakse oksad varahommikul, samaaasta võrselt, oksalt eemaldatakse kõik lehed ja õied, jäetakse vaid leherootsud varrekülge (joonis 9). 10 – 12 päeva enne silmastamist eemaldatakse aluselt kõik oksad kuni 25 cm kõrguseni pookekohast.

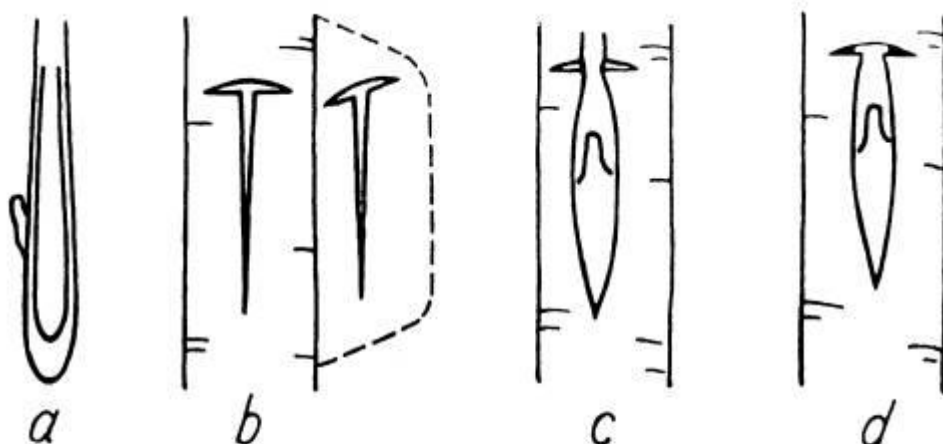

Joonis 9. Pookoks

T – kujuline silmastamine e. tavaline silmastamine.

Tööoperatsioonid on järgmised (joonis 10.):

- a. Silma valimine ja lõikamine, suure silmakilbi korral ka puidu eraldamine;
- b. T – lõike tegemine pehme kuiva lapiga puhastatud aluse tüvele või oksale;
- c. koorehõlmade lahtilükkamine;
- d. silma asetamine koorehõlmade alla;
- e. T – lõikest üleulatuva silmakilbi ärälõikamine;
- f. Sidumine, sidumisel jäetakse pung vabaks et oleks võimalik kontrollida punga kasvamaminekut.

Joon. Silmastamine:

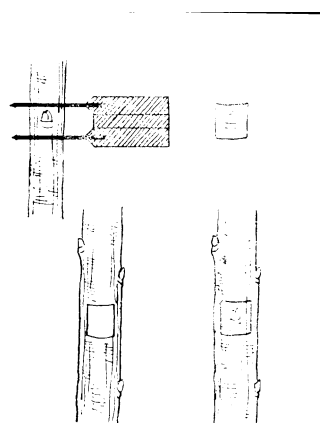
a – puiduga silm; *b* – aluse koorde tehtud horisontaalne või veidi vil-tune põik- ja pikilõige; *c* – koorehõlmade alla asetatud silm; *d* – põik-lõikest üleulatuva silmakilbi osa on kõrvaldatud.

Joonis 10 Silmastamine

Silm mida pookimiseks kasutatakse on ca. 3 cm pikkuse kilbiga ja T lõige on mõnevõrra lühem.

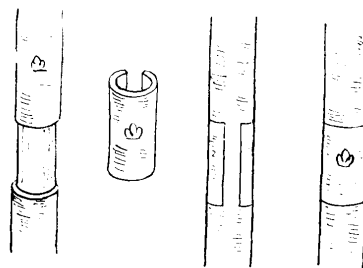
Kevadel lõigatakse alus poogitud silmast 0,3 cm võrra kõrgemalt tagasi. Suvel tuleb lõigata ära kõik metsikud võrsed.

Silmastamine kooreplaadikesega. Alusel eraldatakse väike täisnurkne kooretükike mis lõigatakse spets. kaheteralise noaga. Samasuure kooretükiga silm mille keskel on pung asetatakse äralõigatud kohale ja seotakse kinni (joonis 11). Kooretükikese pikkus ja laius on ca. 2,5 cm.

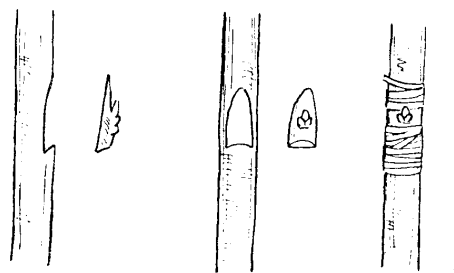
Joonis 11. Silmastamine koorepladikesega

Silmastamine kooretoriga sarnaneb koorepladikesega silmastamisega, kuid kooreosa on suurem (joonis 12.).

Joonis 12. Silmastamine kooretoriga

Forketi silmastamine. Seda silmastamisviisi kasutatakse siis kui alusel on koor kinni. Aluselt lõigatakse ülalt alla 1,5 – 2 cm pikkune kooreriba koos õhukese puiduosaga, nii et alumisse ossa jääb 3 – 5 mm kooreserv. Pookoksalt lõigatakse kilbikesega silm ja asetatakse aluse lõikepinnale, nii et silmakilbi kambjum ühtib vähemalt ühelt küljelt aluse kambjumiga (joonis 13).

Joonis 13. Forketi silmastamine